

***Inventaris van het archief van de SINT RADBOUDSTICHTING(1905-1961)/
G.A.M. Kuijpers en R.G.J. Spanings. Nijmegen, Katholiek Documentatie
Centrum, 1995/1996, p. I-XIII***

Inleiding op de archiefvormer

'De moeder van deze universiteit viert 75ste verjaardag' luidt de kop van een artikel in het Nijmeegse universiteitsblad KUnieuws bij gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Sint Radboudstichting (SRS) in 1980.

Tegen de achtergrond van de emancipatie van katholieken in Nederland was de SRS in 1905 opgericht om bijzondere leerstoelen te vestigen aan rijksuniversiteiten en om de oprichting van een eigen katholieke universiteit voor te bereiden.

Vanaf de oprichting van de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN) in 1923 was de SRS tot in het begin van de jaren zestig haar hoogste bestuursorgaan. Lange tijd was de SRS ook de belangrijkste subsidiegever van de Nijmeegse universiteit. Vanaf 1961 nam de Stichting Katholieke Universiteit Nijmegen belangrijke bestuurstaken van de SRS over. De SRS kreeg hiermee een andere invulling: zij ging zich bezighouden met '*... het bevorderen van de beoefening der wetenschap en het wetenschappelijk onderwijs in Nederland in het licht van de katholieke geloofs- en levensleer*'. Het College van Curatoren werd vanaf dat jaar het hoogste bestuurscollege van de KUN.

Achtergronden: katholieke emancipatie en hoger onderwijs

De SRS werd opgericht aan het begin van de 20e eeuw, in een tijd van beginnende katholieke emancipatie op het gebied van kunst en wetenschap. De wens voor eigen, katholiek hoger onderwijs was mede ingegeven door ontwikkelingen in andere landen waar al katholieke universiteiten waren opgericht, en door het gegeven dat de protestants-christelijke bevolkingsgroep in 1880 een eigen universiteit had weten te stichten, de Vrije Universiteit te Amsterdam. Deze laatste universiteit was mogelijk gemaakt door de Hoger Onderwijswet uit 1876, die het toestond een bijzondere universiteit op te richten mits er geen wettelijke erkenning van academische graden gevraagd werd. Hoewel het aantal katholieke wetenschappers in het hoger onderwijs langzaam groeide, bleef het ideaal van een eigen katholieke universiteit in de 19de eeuw nog onvervuld.

Over de wijze van invulling van het hoger onderwijs bestonden in katholieke kring in Nederland verschillende meningen. Rond de eeuwwisseling hadden zich twee richtingen afgetekend. De ene, meer conservatief ingestelde richting, wilde de katholieken beschermen tegen kwalijke invloeden van buitenaf, door ze zoveel mogelijk binnen de eigen leefwereld te houden. De andere, meer vooruitstrevende richting, kenmerkte zich door de wens tot het inhalen van de bestaande culturele achterstand en een streven naar vernieuwing en open katholicisme. Aanhangers van deze laatste richting vestigden in 1904 de Vereniging tot het Bevorderen van de Beoefening der Wetenschap onder de Katholieken in Nederland, met onder meer als doelstelling het vestigen van bijzondere leerstoelen aan bestaande universiteiten. Daarmee had de Katholieke Wetenschappelijke Vereniging (KWV), zoals haar officiële naam luidde - later omgedoopt tot Thijmgenootschap -, duidelijk overeenkomsten met de doelstellingen van de een jaar later opgerichte SRS.

In de jaren 1903-1905 werd in de Staten-Generaal een aantal wijzigingen van de Hoger Onderwijswet behandeld, waardoor het mogelijk zou worden om bijzondere leerstoelen en universiteiten op te richten. Het wetsontwerp deed nogal wat parlementair stof opwaaien en het duurde tot aan mei 1905, voordat de wet was aangenomen. De nieuwe Hoger Onderwijswet maakte het voortaan mogelijk aan een bestaande universiteit bijzondere leerstoelen vanwege een particuliere organisatie toe te laten. Daarnaast werden particuliere organisaties in staat gesteld zorg te dragen voor een eigen universiteit. Dergelijke universiteiten zouden van rijkswege een subsidie van F 4000,= krijgen, een kleine tegemoetkoming in de kosten voor onderwijslokalen.

De Sint Radboudstichting: oprichting, bestuur en naamgeving

Wie het initiatief nam tot de oprichting van de SRS is onduidelijk. Een stimulans hiertoe lijkt in 1902 een brief te zijn geweest van Vincent van den Heuvel uit Geldrop, lid van de Tweede Kamer. Hij bood namens een aantal vrienden tienduizend gulden en een concept-plan voor de oprichting van een katholieke universiteit. Ook een aanzienlijke schenking van een gefortuneerde dame zou tot het ontstaan van de SRS hebben bijgedragen.

Duidelijk is wel dat in een vergadering van de gezamenlijke Nederlandse bisschoppen in september 1902 over de oprichting van een katholieke universiteit gesproken werd. Het episcopaat besloot te wachten met verdere stappen totdat er meer zekerheid was over regeringsinitiatieven inzake het hoger onderwijs. De voorgestelde wetswijzigingen van de Hoger Onderwijswet waren voor de aartsbisschop in 1903 aanleiding om vertegenwoordigers uit de bisdommen bij elkaar te roepen om het universiteitsplan te bespreken. Besloten werd tot de oprichting van een fonds om gelden in te zamelen. In augustus 1903 werden hiervoor statuten en een oprichtingsakte opgesteld en door de bisschoppen een maand later goedgekeurd. Concrete activiteiten werden echter nog niet ondernomen daar men eerst de parlementaire behandeling van de Hoger Onderwijswet wenste af te wachten.

Na de totstandkoming van de nieuwe Hoger Onderwijswet in mei 1905 was de weg open voor de oprichting van een katholieke universiteit. Korte tijd later, op 31 juli 1905, werd de SRS officieel opgericht. De stichting had een startkapitaal van F 3000,=. Het doel van de nieuwe stichting werd als volgt geformuleerd: '*... het Katholiek bijzonder Hooger Onderwijs in Nederland te bevorderen en uit te breiden en daartoe meer in het bijzonder:*

- A. voor te bereiden en zoodra de omstandigheden en de middelen dit zullen toelaten, te vestigen en te stichten eene bijzondere Nederlandsche Katholieke Universiteit;*
- B. voor zoover de rijkswetten of gemeentelijke verordeningen dit zullen toelaten en zoolang het doel sub A. nog niet is bereikt, bijzondere leerstoelen te vestigen aan de Nederlandsche Rijks Universiteiten en de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam;*
- C. finantieelen en zedelijken steun te verleen en aan jonge mannen van bijzondere aanleg om hunne studien te voleindigen en voort te zetten;*
- D. zoodanige verdere maatregelen te nemen en middelen aan te wenden als de omstandigheden wenschelijk zullen doen voorkomen'.*

Het bestuur van de SRS ging bestaan uit tien, later twaalf leden. Het bestuur was opgedeeld in vaste leden en niet-vaste leden. De plaatsen voor de vaste leden werden bezet door de aartsbisschop en de overige bisschoppen. Zij benoemden de niet-vaste leden; ook hadden zij het

recht tot schorsing en ontslag. De aartsbisschop fungeerde als voorzitter, bijgestaan door een door het bestuur benoemde secretaris. Voor het beheer van de goederen - waaronder boerderijen en landerijen - , fondsen en andere geldmiddelen van de SRS werd een Raad van Beheer in het leven geroepen. Zij bestond uit tenminste drie leden: een voorzitter, aangewezen door de aartsbisschop; een secretaris, zijnde de administrateur van de SRS; minimaal één overig lid, aangesteld door de vaste leden van het bestuur van de SRS.

Om via de parochianen een jaarlijkse geldinzameling te houden werden een Centraal Comité, en diocesane en parochiale comités opgericht. Om morele steun te verlenen aan deze comités en aan de SRS kwam in 1924 de Nijmeegse Universiteitsvereniging tot stand. De dagelijkse leiding voor de activiteiten in verband met geldinzamelingen werd in 1935 in handen gelegd van het daartoe opgerichte Centraal Bureau.

De naam Sint Radboudstichting was een idee van aartsbisschop mgr. H. van de Wetering. Sint Radboud was als bisschop van Utrecht, in 899 aangesteld, een verre voorganger van hem. In de geschiedschrijving geldt Sint Radboud als een van de oudste vertegenwoordigers van de Noord-Nederlandse cultuur. Hij stierf in 917 of 918. In 1938 werden twee relikwieën van Sint Radboud naar Nijmegen overgebracht. Zij kregen een plaats in de universiteitskerk, maar werden in de vijftiger jaren door een diefstal ontvreemd.

Realisatie van doelstellingen

Door het nastreven van gedeeltelijk gelijklopende doelstellingen bestond het gevaar dat de SRS en de KWV in elkaars vaarwater zouden komen. Wederzijdse contacten voorkwamen een aanvaring. Doordat verschillende bestuursleden zitting hadden in beide organisaties ontstonden persoonlijke kruisverbanden tussen SRS en KWV.

De eerste bijzondere door de SRS gefinancierde leerstoel was de leerstoel in de wijsbegeerte van J.T. Beijssen, in 1910 ingesteld bij de Faculteit der Letteren van de Rijksuniversiteit Utrecht. In datzelfde jaar volgde de aanstelling van J.C.F.H. Schrijnen als lector in de cultuurgeschiedenis van de christelijke oudheid en in de vergelijkende klassieke letterkunde, eveneens aan de Utrechtse universiteit. Later, in 1912, werd zijn lectorschap omgezet in een bijzonder hoogleraarschap voor beide vakken aan de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte. De leerstoelen van Beijssen en van Schrijnen zijn de enige leerstoelen van de SRS vóór 1923, het jaar van de vestiging van de katholieke universiteit te Nijmegen. Dr. J.J.M. van den Berg volgde Beijssen in zijn leerstoel op. Na de vestiging van de KUN tot aan de Tweede Wereldoorlog volgde nog één andere leerstoel buiten Nijmegen: in 1925 werd pater R.R. Welschen OP aan de Rijksuniversiteit Leiden benoemd tot bijzonder hoogleraar in de wijsbegeerte van Thomas van Aquino. Niet in Leiden maar in Amsterdam volgde mag. prof.dr. C.X.J.M. Friethoff OP hem in 1942 voor deze leerstoel op. Na de Tweede Wereldoorlog volgden aan diverse universiteiten nog drie leerstoelen vanwege de SRS: in Utrecht (rooms-katholieke dogmatische theologie, 1948), in Delft (thomistische wijsbegeerte, 1950) en in Wageningen (wijsbegeerte, 1962).

In 1912 bracht de secretaris van de SRS, J.M.L. Keuller, een rapport uit waarin hij de benodigde financiering voor de realisatie van een universiteit voorrekende. Er bleek te veel geld nodig te zijn; de SRS kon op dat moment nog niet over voldoende geldelijke middelen beschikken om een katholieke universiteit te stichten.

Ondanks deze activiteiten maakte de SRS de indruk een afwachtende houding aan te nemen ten aanzien van de daadwerkelijke oprichting van

een katholieke universiteit en zich voornamelijk toe te leggen op het beheer van geldmiddelen; *'Het was zalig dutten onder de kromstaf'*, zo schreef de historicus en Nijmeegse hoogleraar Gerard Brom in zijn Dies Natalis. Stichting van de Katholieke Universiteit uit 1955 over deze fase.

In de katholieke pers kwam de aard, vorm en beoefening van katholieke wetenschap diverse malen aan de orde. Naar aanleiding van de indruk dat de in 1912 opgerichte Katholieke Leergangen - tot 1918 gevestigd in 's-Hertogenbosch en daarna in Tilburg - zou uitgroeien van een opleiding ten behoeve van het middelbaar onderwijs naar een universiteit, gaven enkele auteurs aan dat katholieke wetenschap en een volwassen katholiek Nederland niet mogelijk zouden zijn zonder een katholieke universiteit.

Een katholieke universiteit in Nijmegen

Naar aanleiding van bovengenoemde artikelen werd de Nijmeegse gemeenteraad er aan herinnerd dat hij in 1911 al een voorstel tot vestiging van een universiteit aan de SRS had gericht. Het gevolg was dat voor verder onderzoek en contact met de SRS een gemeentelijke commissie werd ingesteld.

Ondertussen ging ook de SRS aan de slag. Diverse commissies bogen zich over de daadwerkelijke oprichting van een universiteit. Een financiële actie onder het katholieke volksdeel bracht extra geldelijke steun binnen. Met het Nijmeegse gemeentebestuur werden besprekingen aangeknoopt. Tegelijkertijd, en al in eerdere jaren, bereikten ook vanuit andere steden - Tilburg, Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Maastricht, Utrecht, 's-Gravenhage en Amsterdam - veelbelovende voorstellen de SRS om de katholieke universiteit binnen te halen.

In de Nijmeegse gemeenteraad hadden tegenstanders van de komst van een universiteit in eerste instantie financiële en procedurele bezwaren, maar in feite waren zij bevreesd dat de vrijheid en gelijkstelling van onderwijs in hun eigen stad de katholieke invloed zou vergroten. De besprekingen met de Nijmeegse gemeentelijke autoriteiten verliepen niet altijd moeiteloos. Maar uiteindelijk kwamen de SRS en het gemeentebestuur tot een overeenstemming waarbij Nijmegen de voorkeur boven andere steden kreeg. Tegenover een jaarlijkse Nijmeegse subsidie van F 100.000,= voor een periode van 75 jaar en de beschikbaarstelling van bouwterrein stond een, weinig invloedrijke, vertegenwoordiging namens de gemeente in het College van Curatoren van de op te richten universiteit.

In 1923 startte de Roomsche Katholieke Universiteit met het wettelijk vereiste minimale aantal faculteiten: Godgeleerdheid, Letteren en Rechten. De geschiktheid van de plaats op zich - ligging, katholiek karakter, ontspanningsmogelijkheden - , de mogelijkheid om op deze wijze een compromis te bewerkstelligen tussen het noorden en zuiden van Nederland, en de reeds lopende besprekingen, lijken de doorslag gegeven te hebben om Nijmegen als vestigingsplaats te verkiezen boven een van de andere kandidaat-steden. Gerard Brom schreef hierover: *'... Nijmegen, dat buiten de gevoelige grens van de Moerdijk lag en naar weerskanten openstond. Kerkelijk bij het bisdom Den Bosch, staatkundig bij de provincie Gelderland, mocht het Limburg en de Achterhoek verbinden, die geen minder Katholieke traditie hadden dan Brabant'*.

SRS en universiteit in de jaren twintig en dertig

Over de vorm van de bestuursorganisatie zijn in de loop der jaren diverse suggesties gedaan, maar het episcopaat hield de touwtjes - in het SRS-bestuur - strak in handen. Feitelijk was de gehele universiteit in de eerste kwarteeuw van haar bestaan van de kerkelijke hiërarchie afhankelijk, daar het episcopaat in de bestuursorganisatie een beslissende stem had. Zo waren bij voorbeeld alle benoemingen van haar afhankelijk: alvorens iemand tot hoogleraar te benoemen wenste zij een verklaring te ontvangen over het goed godsdienstig, zedelijk en maatschappelijk gedrag van de voorgedragen kandidaat. Het toezicht op de levenswandel van hoogleraren en docenten duurde voort na hun benoeming.

Het College van Curatoren van de KUN had als een van haar hoofdtaken het algemene toezicht op naleving van reglementen en instructies. Dit college, een door de Hoger Onderwijswet vereist orgaan, had verder de budgetbewaking in haar portefeuille. Vijf personen hadden hierin zitting; drie ervan waren leden uit het bestuur van de SRS, twee leden vertegenwoordigden de gemeente Nijmegen.

Vóór 1940 vergaderde het bestuur van de SRS slechts éénmaal per jaar. Tussentijds bracht de secretaris de bestuursleden op de hoogte van voorstellen door middel van rondzendbrieven waarin hij een voorstel uiteenzette en om commentaar verzocht. De rondzendbrief ging eerst naar de voorzitter en daarna naar de andere leden. Na ongeveer twee weken kwam de rondzendbrief terug bij de secretaris die het voorstel verder behandelde. De gang van zaken bij bestuur en beheer was traag en bewerkelijk. Naar aanleiding van twijfels over de efficiëntie werd er verschillende keren gesproken over een bestuursreorganisatie.

Ook de administratie van de KUN maakte een vrij sobere en eenvoudige indruk. Tot na de Tweede Wereldoorlog hielden pedel en administrateur van de KUN en de secretaris van het College van Curatoren veelal eigenhandig of met weinig ondersteunend personeel hun administratie bij.

Tot in het midden van de jaren dertig ontstond er enkele malen een felle woordenwisseling tussen het bestuur van de SRS enerzijds en het College van Curatoren en de Senaat van de KUN anderzijds. Beide laatste organen vonden dat zij te weinig inbreng hadden bij beslissingen van het in hun ogen almachtige bestuur. Er zou sprake zijn van een enigszins benauwde sfeer waarbij de secretaris van de SRS een machtige positie had verworven. Pas met de komst van mr. H.W.J.M. de Jong als nieuwe secretaris (1933) en met mgr. dr. J. de Jong, aartsbisschop van Utrecht, als nieuwe SRS-voorzitter (1936), werd de grondslag gelegd voor een meer professionele benadering. Ondanks deze verandering werd een nieuwe bestuursorganisatie, die meer geschikt was voor de groeiende KUN, pas na de Tweede Wereldoorlog gerealiseerd.

Tot 1930 was de universiteit gevestigd in twee gebouwen in Nijmegen: een grote villa aan het Keizer Karelplein en de bibliotheek in de Platenmakerstraat/Snijderstraat. In dat jaar kwam daar de aula, op de hoek van de Bijleveldsingel en Wilhelminasingel, bij. In 1938 werd een pand in gebruik genomen op de hoek Vondelstraat/Van Schaek Mathonsingel waarin psychologie werd gehuisvest.

Universiteit in oorlogstijd

De houding van de SRS en de KUN ten opzichte van de bezettende overheid in de Tweede Wereldoorlog kan niet erg coöperatief genoemd worden. Met de nodige voorzichtigheid gedroeg men zich zoveel als mogelijk was principieel en conform de regeringsinstructies. Nationaal-socialistische aanplakbiljetten in de universiteitsgebouwen werden

geweigerd. De bordjes 'niet voor joden' achtte men niet geschikt voor katholieke instellingen. Het Nijmeegsch Studenten Corps moest de weigering tot plaatsing van het beruchte bordje betalen met de sluiting van haar sociëteit. Aan het begin van de bezetting werden enkele hoogleraren en de moderator gevangen genomen op verdenking van anti-nationaal-socialistische gevoelens en steun aan Duitse emigranten voor de oorlog.

In maart 1943 werden verordeningen bekend gemaakt op het terrein van arbeidsinzet voor afgestudeerden en van ondertekening van de loyaliteitsverklaring tegenover de bezettende overheid. Niet tekenen van de verklaring betekende het einde van de studie. De aartsbisschop, het SRS-bestuur, de rector magnificus, de academische Senaat en het lerarencorps waren van mening dat de universiteit geen medewerking aan ondertekening mocht verlenen. De universitaire bestuurders zagen geen andere mogelijkheid dan colleges, tentamens, examens en promoties tot nader order af te gelasten. De rector magnificus liet weten dat de Nijmeegse universiteit geen gelegenheid zou geven om de loyaliteitsverklaring te ondertekenen en met ingang van 12 april gesloten zou zijn. Repercussies van de bezettende overheid op deze maatregel bleven uit.

In september 1944, bij de bevrijding van Nijmegen, werden de gebouwen van de KUN ernstig getroffen door het oorlogsgeweld. Het hoofdgebouw aan het Keizer Karelplein en het gebouw van de afdeling Psychologie aan de Vondelstraat/Van Schaek Mathonsingel gingen geheel verloren. Het bibliotheek- en instituutcomplex aan de Muchterstraat en Snijderstraat liep aanzienlijke schade op. Nadat vanaf oktober 1944 weer tentamens en examens werden afgenomen, werd op 12 maart 1945 het onderwijs hervat. Na de oorlog bekeken zuiveringscommissies bedenkelijke praktijken van studenten en docenten. De zuivering van studenten had nogal wat voeten in de aarde en duurde tot aan het studiejaar 1947/1948.

Naoorlogse ontwikkelingen

Vanaf 1948 begon, met de start van de bouw van de Medische Faculteit, de trek van de universiteit naar het landgoed Heyendaal aan de zuidkant van de stad. In september 1952 ging de Medische Faculteit in voorlopige gebouwen van start. In de binnenstad van Nijmegen kocht het bestuur diverse panden voor de A-faculteiten, wat echter een voorlopige oplossing was totdat ook voor deze faculteiten op Heyendaal plaats zou zijn. In 1957 werd de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen geopend.

De belangrijke uitgroei van de universiteit en drukke werkzaamheden van de aartsbisschop maakten een andere bestuursvorm noodzakelijk. In 1948 kwam de nieuwe bestuursstructuur van de SRS tot stand. De belangrijkste verandering op bestuurlijk gebied was de instelling van de Raad van Bestuur. Het opperbestuur en de algemene leiding bleven aan het SRS-bestuur, maar aan de Raad van Bestuur werden vele bevoegdheden verleend. Zij ging als een dagelijks bestuur fungeren; het SRS-bestuur - de vaste en niet-vaste leden - kan men zien als het hoofdbestuur. Het benoemingsrecht en het bestuur van de Faculteit der Godgeleerdheid bleven aan de vaste leden van het bestuur. In de Raad van Bestuur kregen nu zitting: de vaste leden van het bestuur; de voorzitter van de Raad van Beheer; overige personen aangesteld door de vaste leden van het bestuur.

Zonder noemenswaardige tegenstand werden de wijzigingen aanvaard. De veranderingen van 1948 bleken een belangrijke bestuurswijziging te zijn geweest. In het Documentenboek van de KUN werd in 1974 over deze

ontwikkelingen het volgende geconstateerd: *'De wijziging van 1948 is van zeer grote betekenis geweest voor de universteit juist in een periode van wederopbouw en vooral uitbouw heeft de nieuwe structuur een veel professioneler en daardoor ook krachtiger aanpak mogelijk gemaakt dan voorheen het geval was geweest. Onder de energieke leiding van de Raad van Bestuur en met name zijn voorzitter (...) groeide de universiteit in deze jaren uit tot een alleszins volwassen instelling van wetenschappelijk onderwijs'*.

Maar ook de nieuwe bestuursvorm kende zijn grenzen. De Raad van Bestuur en het College van Curatoren waren twee aan elkaar gewaagde bestuursorganen met overlappingsen in hun bevoegdheden. Een belangrijke bijkomende factor was de stormachtige ontwikkeling van de KUN. De Raad van Bestuur en het College van Curatoren werden bijeengevoegd tot één bestuurscollege. Vanaf 1961 was het College van Curatoren voortaan de hoogste bestuursinstelling. De meeste taken van de SRS werden overgenomen door de Stichting KUN. De naam SRS werd voortaan gereserveerd voor de Stichting Centraal Orgaan Katholiek Wetenschappelijk Onderwijs, die de belangen van het gehele katholiek wetenschappelijk onderwijs zou gaan behartigen.

De bisschoppen gingen met deze laatste veranderingen van het begin van de jaren zestig akkoord. Hun formele invloed werd beperkt tot het bestuur van de Faculteit der Godgeleerdheid. De invloed van het episcopaat was hiermee drastisch verminderd, zeker als we dit afzetten tegen haar positie bij de oprichting van de SRS en in de vooroorlogse jaren van de KUN.

Verantwoording van de inventarisatie

Uit de inleiding is gebleken dat de SRS gezien kan worden als de 'moeder' van de Nijmeegse universiteit. Dat het archief van de SRS daarom van bijzonder belang is, moge duidelijk zijn. De redactie van het *Documentenboek* van de KUN verwoordt dit reeds in haar inleiding: *'De belangrijkste bron voor de geschiedenis van de Nijmeegse universiteit in de eerste kwart eeuw van haar bestaan is het archief van de Sint Radboudstichting'*.

Op 2 augustus 1993 werd het archief van de SRS van het bestuursgebouw van de KUN - waar het werd beheerd door de afdeling Documentaire Informatie Voorziening / Interne Zaken van de Algemene Dienst van de KUN - overgebracht naar en voor de toekomst in beheer gegeven bij het KDC. In het bestuursgebouw was het archief in een speciale kelder in verrijdbare archiefstellingen gedeponereerd. De situatie waarin de archiefstukken opgeslagen waren, was goed. Voor eventuele onderzoekers waren echter nauwelijks faciliteiten beschikbaar.

Over de archiefvorming in het verleden is niet veel bekend. De achtereenvolgende secretarissen van de SRS beheerden het archief, maar over hun ordeningswijzen kan nauwelijks iets gezegd worden. Pas de laatste secretaris van de 'oude' SRS, mr. J.M. Hageman (secretaris van 1956-1961), heeft de archiefvorming planmatig aangepakt. Hageman heeft een ordeningsplan opgesteld, waarin alle stukken uit het toenmalige archief met terugwerkende kracht werden opgenomen. Het door de secretaris ontwikkelde eigen systeem was niet gebaseerd op een reeds bestaand ordeningsplan. Het gaat om een lijvig werkexemplaar, dat is gebaseerd op een indeling naar rubrieken. Hoe deze rubriekenindeling tot stand is gekomen is onduidelijk; ook de verhouding tussen de verschillende rubrieken is niet altijd doorzichtig. Bij elkaar gevoegde stukken werden voorzien van een numerieke code en zoveel mogelijk

rubrieksgewijs geordend. De beschrijving van de stukken variëerde tussen een korte aanduiding en een gedetailleerde inhoudsopgave. De archiefstukken werden verpakt in archiefdozen waarop de dossiernummers vermeld werden. Een register in volgorde van de code gaf aan in welke dozen de desbetreffende dossiers zich bevonden.

Doordat het ordeningsplan van Hageman geen flexibele indeling kent en het archief in die tijd nog groeide, zijn bij elkaar behorende dossiers over verschillende dozen verspreid geraakt. Een poging, enkele jaren geleden, om de bij elkaar behorende dossiers in één doos bijeen te brengen, is door bezuinigingen stopgezet.

Het ordeningsplan van Hageman heeft slechts globaal gediend als uitgangspunt bij de inventarisatie. Op het niveau van de dossierbeschrijvingen bleek het plan bruikbaar. De indeling naar rubrieken kon evenwel niet worden overgenomen als uitgangspunt voor de hieronder gebruikte indeling van het archief.

Bij de inventarisatie werd gekozen voor een inventarisschema met twee afdelingen: 'stukken van algemene aard' en 'stukken betreffende afzonderlijke onderwerpen'. De tweede afdeling is onderverdeeld in de sub-afdelingen 'organisatie' en 'taakuitoefening'.

De afdeling 'stukken van algemene aard' bevat vergaderstukken van de verschillende bestuursorganen, correspondentie en jaarverslagen. In de afdeling 'stukken betreffende afzonderlijke onderwerpen' komen in de eerste sub-afdeling 'organisatie' die stukken voor die te maken hebben met de eigen, interne organisatie van de SRS. In de tweede sub-afdeling 'taakuitoefening' zijn die stukken te vinden die te maken hebben met de uit de doelstelling van de SRS voortvloeiende taken, met name het oprichten en beheren van een bijzondere, katholieke universiteit. Deze taakuitoefening is zeer breed: het besturen van de KUN; het zorg dragen voor een financiële administratie; het voeren van een personeelsbeleid; het beheren van gronden, gebouwen en roerende goederen; het verzorgen van onderwijs en onderzoek, etc.

Binnen de rubrieken van de tweede afdeling 'stukken betreffende afzonderlijke onderwerpen' is de gebruikelijke indeling van algemeen naar bijzonder toegepast. Vervolgens zijn beschrijvingen met een gelijksoortige redactionele vorm of een inhoudelijk gelijk onderwerp bijeengeplaatst. Voor beide indelingen geldt dat de beschrijvingen elkaar zoveel mogelijk chronologisch opvolgen.

Het archief loopt vanaf de oprichting van de SRS in 1905 tot aan de reorganisatie van 1961, toen de Stichting KUN de taken van de SRS ten opzichte van de universiteit overnam. In het archief bevinden zich enkele oudere en jongere stukken.

Voor aanvang van de inventarisatie bedroeg de omvang van het archief ruim 26 meter. Hiervan was 20 meter geordend volgens het ordeningsplan van Hageman; zes meter archiefstukken kenden geen enkele ordening. Na inventarisatie is de omvang van het archief teruggebracht tot 20,5 meter. Uit het archief is slechts weinig vernietigd: naast verschillende dubbelexemplaren en enige financiële stukken (declaraties, nota's e.d.) waren dat overbodige verpakkingsmaterialen en paperclips. De materiële toestand van het archief is goed te noemen. Aangetroffen boeken, brochures, tijdschriften en dergelijke hebben een plaats gevonden binnen de afdeling Bibliotheek van het KDC. Foto's zijn ondergebracht bij de Stichting Katholiek Leven in Beeld (KLiB) dat gelieerd is aan het KDC en in hetzelfde gebouw gehuisvest is. Bij de inventarisatiewerkzaamheden is gebruik gemaakt van het geautomatiseerd archiverings- en informatiesysteem Rapide KDC. Hierdoor is tevens de

mogelijkheid geschapen de beschrijvingen in het KDC on line te raadplegen.

Het SRS-archief is eigendom van de Stichting KUN. Het archief is in bewaring gegeven aan en te raadplegen in het KDC te Nijmegen. Voor inzage van de stukken, alsmede voor publicatie van gegevens uit het archief, is voorafgaande toestemming van de bewaargever c.q. zijn rechtsoptvolger(s) vereist. Een aanvraag voor toestemming zal geschieden onder gebruikmaking van een door het KDC ontworpen en ter beschikking gesteld verzoekformulier. Hiervoor kan men zich wenden tot de archivaris van het KDC.

De bewaargeving van het SRS-archief in het KDC was niet mogelijk geweest zonder de bereidwillige medewerking van mevrouw Y.L.H. Wijs, voormalig hoofd van de afdeling Documentaire Informatie Voorziening / Interne Zaken van de Algemene Dienst van de KUN, de heer J.L.M. Goossens, voormalig secretaris van het bestuur van de Stichting KUN, en zijn opvolger, de heer mr. D.A.G.J. Schils.

De inventarisatie van het archief werd verricht door drs. G.A.M. Kuijpers, onder begeleiding van drs. W.J.M. Dings, archivaris van het KDC.

Nijmegen, augustus 1995

Een aanzienlijke aanvulling op het archief werd verwerkt door R.G.J. Spanings. Het betrof met name stukken inzake de 'financiële administratie' (rubriek 2.1.4) en 'kapitaal' (rubriek 2.1.5) en archivalia betreffende 'eigendommen' (rubriek 2.2.4). Het is van belang om in dit kader ook kennis te nemen van de archivalia van de Stichting Katholieke Universiteit (vanaf 1961) en de Stichting Reinier Post (vanaf 1972), zoals die in het KDC berusten. Na verwerking van de aanvulling bedraagt de omvang van het archief 25,75 meter.

Nijmegen, december 1996

Aanvulling 2006
Sint Radboudstichting (RADB), oprichtings- en bestuursorgaan van de Katholieke Universiteit Nijmegen

RADB

AV : 750

OM (aanvul.): 0,5 m

OPGENOMEN: 3 dozen

DA (aanvul.) : 1964-1982

BEGIN: 19-01-2006

BEEINDIGD: 23-01-06 (1,5 werkdagen)

SN (aanvul.) : 8254

PL.(aanvul.): 1427-1455

Verantwoording :

De aanvulling van het archief van Sint Radboud Stichting (RADB) bestrijkt de periode 1964-1982. Het zat oorspronkelijk in het archief

van A.G.M. van Melsen hoogleraar in de wijsbegeerte aan de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN); bestuurslid van de Sint Radboudstichting; voorzitter van de Vereniging Het Nederlands Natuur- en Geneeskundig Congres; lid van de Kring Katholieke en Protestantse Hoogleraren. Het bevat de verslagen van de bestuursvergaderingen, Radboud-colleges en jubilea, wat correspondentie en toespraken van prominente personen..

De aanvulling berust bij het KDC en kent na bewerking een omvang van ca. 0,2 strekkende meter. De materiële staat is goed.

Inventarisatiewerkzaamheden: Goran Sarić
Januari 2006